

Otac Pio iz Pietrelcine — mistik 20. stoljeća

Henrieta Zajec*

Sažetak

Mistična iskustva su za ljudski razum neshvatljiva zbiljnost. Začeci kršćanske mistike nalaze se u teologiji sv. Ivana i sv. Pavla. U ovom će članku biti riječi o jednom od najvećih mistika kršćanstva, ocu Piu iz Pietrelcine. U prvom dijelu članka govori se o mistici općenito te potom o trima najosnovnijim vrstama kršćanske mistike: apostolskoj, afektivnoj i spekulativnoj. Drugi dio članka posvećen je ocu Piu iz Pietrelcine. U njemu se želi pokazati, na temelju izjava svjedoka te proučavanja liječnika, zbog čega mistične pojave koje su se dogodale u njegovu životu imaju izvor u Nadnaravnome. U današnje vrijeme, nažalost, mnogi učitelji psihologije tvrde da su mistici osobe čiji se neuropatski ili psihopatski problemi manifestiraju na taj način, tj. kroz stigme, ekstaze i slično. Liječnici koji su proučavali slučaj oca Pia isključuju bilo kakve manjkavosti psihopatske naravi, te izjavljuju da pojave koje su se dogodale u njegovu životu, a osobito stigme, nisu izazvane naravnim putem, nisu psihopatske prirode, ne mogu se znanstveno protumačiti, te da njihov uzrok treba bez straha od zastranjivanja tražiti u Nadnaravnome.

Uvod

Mnogi kršćani u današnje vrijeme ne razlikuju mistiku i plodove mističnih iskustava od pseudomistike, kao ni kršćanske mistične pojave od parapsiholoških fenomena koji mogu, ali ne moraju uopće biti plod mističnih iskustava. U svim religijama postoji dovoljno zdrave mistike. A što se tiče kršćanstva, postoje pojave kao što su transverberacija i stigmatizacija koje su karakteristične isključivo za kršćanske mistike.

Jedan od najvećih mistika u povijesti kršćanstva jest otac Pio iz Pietrelcine (Francesco Forgione). U ovom radu ću na temelju ispitivanja određenih liječnika te izjava svjedoka razjasniti zašto je on osoba koja ima mistična iskustva dana od Nadnaravnog, a što je dar koji ljudski razum ne može dokučiti. Da bi se razumljelo patra Pia kao mistika, potrebno je najprije reći nešto o mistici općenito. Zato će u prvom dijelu ovog članka biti riječi o tome što je mistika, što ona proučava, o dvjema osnovnim vrstama mistike: naravnoj i nadnaravnoj, zatim o kršćanskoj mistici

* Mr. sc. Henrieta Zajec, Zagreb.

te o tome što je zapravo mistično iskustvo (kršćansko), i koja su mu obilježja. U drugom dijelu ću iznijeti najprije osnovne podatke o ocu Piu, a nakon toga će biti govora o njemu kao mistiku, tj. o onome što je utvrđeno liječničkim pregledima stigmati, te ću zatim iznijeti najosnovnije o ostalim mističnim pojavama u oca Pia. Donosim objašnjenje zašto one spadaju u plod nadnaravnoga mističnog iskustva s Bogom, te se ne mogu objasniti ljudskom naukom.

1. Mistika

1.1. Opće oznake mistike

Grana duhovne teologije koja proučava mistični život i mistična iskustva, tj. bavi se tajanstvenom, ljudskom razumu neshvatljivom stvarnošću, mističnom pobožnošću, proučavanjem doživljavanja razumu neshvatljive, nadnaravne zbilje, naziva se mistična teologija. Njeni začetci su već u Ivanovoj i Pavlovoj novozavjetnoj teologiji.

Crkveni oci nastoje odrediti odnos između kršćanske mistike ljubavi i neoplatonističke mistike imanencije, i ontološke istovjetnosti. Grgur Niški (4. st.) i Maksim Priznavaoc (6/7. st.) stavljaju naglasak na mistično jedinstvo koje se postiže u ljubavi između stvorenja i Stvoritelja.

Što zapravo znači riječ mistika? Ona dolazi od grčke riječi *mystikos* što znači tajan. Riječ *mystikos* ima korijen u grčkoj riječi *mystes*, što se prevodi kao upućen u misterije. Poseban značaj ima i grčka riječ *mysterion*, koja označava tajnu stvarnost, tj. stvarnost koja je skrivena redovitoj razumskoj spoznaji. Riječ *mysterion* pak ima korijen u *myein*, što znači zatvoriti usta ili oči (pred tajnom), što prenosi osjećaj nečega tajnog, skrivenog. U Novom zavjetu riječ *mystikos* se ne pojavljuje.

Značenje mistike je višeznačno jer ovisi o religiji i vjeri, ali i o pogledu na svijet. Ona kao iskustvo izriče nutarnji »susret« čovjeka s božanstvom, božanskom beskonačnošću. U kršćanskoj mistici, židovstvu i islamu ona označava susret s osobnim Bogom. Tako mistika, kao pokušaj znanstvenog izlaganja, izriče refleksiju o tom susretu s Bogom, zapravo o tom mističnom iskustvu. Zbog toga je ona znanstvena disciplina.

Mistika se odnosi na »stanje« u kojem osoba ima dojam neprolaznosti te osjeća da je život u Bogu za nju već započeo. Nešto slično kaže sv. Ivan u prvoj poslanici: »Znamo da smo prešli iz smrti u život«. (1 Iv 3, 14)

U mistici je riječ o duhovnoj težnji za Beskonačnim, zato se ona ne može istraživati isključivo refleksivno. Nerijetko, budući da se teško izražava redovitom spoznajom, mistična se spoznaja služi slikama i simbolima. U otkrivanju mističnog svjedočanstva ili mističnog doživljaja često se nameće problem tumačenja, osobito slika ili simbola koje je osoba dobila u mističnom iskustvu.

Što se tiče mističnih iskustava, za njih su karakteristični »prekidi« do kojih neminovno dolazi. To vrijeme u kojem se ne događaju mistična iskustva mistici i crkveni naučitelji nazivaju »noć«, »tama«, čak i »smrt«. U vrijeme tih »prekida« mi-

stičnog iskustva mogu se pojaviti psihičke pojave koje dovode do neuravnoteženosti. Izvor tog prekida, tvrde crkveni naučitelji, dolazi od »Drugog«.

U svim velikim religijama dokazani su tzv. mistični fenomeni. Mističko gledanje, kao uranjanje duše u svoj temelj, uvijek je čin pojedine osobe, a ne zajednice, iako pojedinac može u kulturnoj zajednici doživjeti mistično iskustvo. Ipak, relativno se rijetko događa da osoba koja je imala mistično iskustvo priopćava poruku tog iskustva drugima. Međutim navješćivanje i pojmovno izlaganje ostaju uvijek nedovoljno »mucanje«, jer nadosjetno mistično iskustvo kao takvo ne daje nikakvo jamstvo za istinitost i primjerenost naknadnoga pojmovnog proučavanja. Dok magija želi posebnim sredstvima učiniti sebi raspoloživim susret s božanskom moći, mistično gledanje uvijek se doživljava kao dar.

1.2. Vrste mistike

Mistično iskustvo ovisi o naravi apsolutnoga za kojim osoba teži. Dvije su osnovne vrste mistike: naravna i nadnaravna.

1.2.1. Naravna mistika

Naravna mistika je duhovno iskustvo na razini ljudske naravi. Ona se odvija na intelektualnoj razini materije kao materijalistički monizam ili duha kao idealistički monizam. Naziva se i monističkom. Isprva se javila u obliku filozofske kontemplacije, i to u stoika, koji su u nauci o prirodi orijentirani materijalistički, a u spoznaji empirički. Zatim ju nalazimo u neoplatonika, za koje je karakteristično idealističko promatranje svijeta, također i u pitagorovaca, koji su smatrali da je svemir harmonički sustav brojeva i njihovih odnosa.

Nadalje, monistička mistika je također mistika panteističkih religija budista, hinduista, taoista. Apsolutno je imanentno čovjeku, i tako je predmet mističnog iskustva. U hinduizmu se razlikuje Brahman, tj. Božanstvo, od nižeg Brahmana koji se poistovjećuje s Ištvarom, osobnim bogom. Hinduizam, kao i budizam i ostale istočne religije, ne poznaje otkupljenje i nauku o otkupiteljskoj patnji ni trojstvenog Boga, već smatra da postoji apsolutno neosobno Božanstvo.

U islamskoj mistici Sotona je prezreo Božju zapovijed, ali je istodobno ostvario Božju volju. Adamov pad je za islam ustvari poskliznuće, a ne pad, i može se popraviti pokorom. Islam također ne poznaje nauku o otkupiteljskoj patnji i otkupljenju. Naravna ili monistička mistika se ostvaruje na intelektualnom području, te ne nadilazi ljudsku narav. Ova se mistika naziva i imanencijskom mistikom ili mistikom istovjetnosti. U njoj postoji ontološka istovjetnost između ljudske duše i božanskog. Tako se mistično jedinstvo (jedinstvo duše s božanskim) postiže na način da se raznim metodama i tehnikama dosegne dublja razina vlastitog jastva. Duševne i osjetilne prepreke mistici uklanjaju askezom i meditacijom, da bi se sjedinili s prapočelom, tj. tako dosižu u sebi Sebe.

1.2.2. Nadnaravna mistika

To je mistika u kojoj se apsolutno uzima kao transcendentalno drugačije, odnosno kao Bog koji se objavljuje. U objavljenoga Boga vjeruju vjernici monoteističkih religija. To su židovstvo, kršćanstvo i islam. Bog je prisutan u čovjeku na dva načina: po činu stvaranja i po milosti. Ono što se u teologiji naziva »nestvorena milost« (gratia increata) jest sam Duh Sveti — treća osoba Presvetoga Trojstva, onaj koji izlazi od Oca i Sina. Po prisutnosti Duha Svetoga u čovjeku Bog je po milosti prisutan u čovjeku. Duh Sveti koji je u nama prisutan po milosti, sjedinjuje nas s Ocem i Sinom.

Posebno je važna prisutnost Boga u čovjekovu pamćenju. Prema slici Boga kakva je u pamćenju duša otkriva Boga koji je Logos, tj. Riječ, Misao duše. Njega se ne bismo mogli sjetiti kad on ne bi bio u našem pamćenju.¹ Logos je istinski posrednik između Boga i ljudi. Po njemu i za njega je sve stvoreno. Po njemu se Bog priopćava čovjeku. U određenom trenutku povijesti On uzima ljudski lik u Isusu iz Nazareta koji se objavljuje riječima: Ja sam Put, Istina i Život, Ja sam Uskrsnuće i Život. Upotrebljava i izraz Ja Jesam koji Evanđelje po Ivanu donosi u apsolutnom obliku čak četiri puta. Izraz Ja Jesam ne poznaje nijedna druga religija. Također, ni u jednoj drugoj religiji ne može se krstiti ili izgoniti zloduhe u ime Božanstva.

Kršćanski mistici smatraju da je Bog glavni djelatnik koji vodi dušu k nadnaravnoj zbilji, koju ona sama nikako ne može spoznati. Bog je, kako kaže sv. Augustin, intimniji od naše intime (intimior intimo meo), i kad čovjek postane svjestan te stvarnosti, povjerava se Bogu kao najintimnijem prijatelju, kako bi nastalo intimno sjedinjenje s Bogom kojeg je čovjek svjestan. Ovo najintimnije prijateljstvo čovjek može postići samo po milosti, tj. po djelovanju Duha uskrslog Krista, te nije karakteristično za nekršćanske religije.

Što se tiče nadnaravne mistike, ona se još naziva i monoteističkom mistikom ili mistikom ljubavi. Ona ne prihvaća ontološku istovjetnost između ljudske duše i Boga, nego samo sličnost. Čovjek je stvoren na sliku Božju, ali nema i ne može imati božansku narav. Mistično jedinstvo između duše i Boga postiže se u ljubavi ulivenom milošću, a ne meditacijskom tehnikom ili vlastitim naporom.

1.3. Kršćanska mistika

Postoji nekoliko vrsta kršćanske mistike. Ovdje ću navesti tri najznačajnije. To su: 1. apostolska mistika, 2. afektivna mistika i 3. spekulativna mistika. Predmet, tj. objekt kršćanske mistike je Bog koji se objavio kao osoba. Navest ću za svaku od navedenih vrsta po jedan ili dva primjera.

1 Usp. A. Augustin, *Ispovijesti*, Zagreb, 2002, X, 17.

1.3.1. Apostolska mistika

Apostolska je mistika usmjerena prema prihvaćanju Božje prisutnosti u svijetu i prema dioništvu u Božjem djelovanju. To je mistika sv. Ignacija Loyolskog (1491–1556). Ignacijeva je duhovnost duboko ukorijenjena u Presvetom Trojstvu i u euharističkoj mistici, iz koje on kreće u akciju, tj. služenje ljudima. Ignacije je imao mnoštvo ekstaza, viđenja, te dar suza kao odraz neopisive radosti kontemplacije. Bog dopušta Ignaciju da ga »spozna« preko duhovnih slika. Tako on »vidi« božansku tajnu i osjeća prisutnost Trojstva. Jednom suradniku je rekao da je promatrao Presveto Trojstvo u listu naranče.² Ignacijeva se mistika temelji na traganju i doživljavanju božanske prisutnosti. Njegova »unutarnja spoznaja« o kojoj govori u Duhovnim vježbama je spoznaja koja prelazi od intelekta u intimno iskustvo, tj. od intelektualnog do osjećajnog, od uma do srca.³ Ignacije razlikuje dva stanja kontemplacije: 1. urođenu kontemplaciju s vidljivim manifestacijama božanske milosti te 2. stečenu kontemplaciju koja nema vidljivih znakova.

Ignacijeva se mistika događa na iskustvenom planu. Bog daruje jedno novo spoznavanje Tajne, iz kojeg proizlazi neizrecivo iskustvo Božje ljubavi. Ali valja naglasiti da to iskustvo nije neposredno opažanje božanske biti. Mistik »spoznaje« Boga pomoću darova danih od samoga Stvoritelja. Tada on živi u stanju kontemplacije, u osobnom iskustvu Tajne. To je urođena (ulivena) kontemplacija. U stečenoj kontemplaciji se živi u vjeri i milosrđu, a na djelu nije nikakva nadnaravna spoznaja. Stanje ove kontemplacije se naziva normalnim, tj. naravnim. U ovu mistiku spada i Louis Lallemand (1588–1635), isusovac. Njegovo mistično putovanje vodi preko ljubavi i spoznaje Boga, ali i kroz božansku tminu, gdje se napreduje »preko zapreka« da bi se stiglo »do najčistijeg predjela duha«.⁴ Lallemand u svakoj stvari traži samo Boga, prepustivši se vodstvu Duha Svetoga. Tako obuzeta djelovanjem Duha Svetoga, duša prima dar kontemplacije, i tada ona može uistinu razgovarati s Bogom i »spoznati« nadprirodne stvari, jer se prepustila vodstvu Mudrosti.

1.3.2. Afektivna mistika

Afektivna je mistika usmjerena prema osobnom savezu s Bogom. Ta se mistika zbog doživljaja sjedinjenja s Njim naziva i zaručničkom. Osoba se u ovoj mistici osjeća veoma ljubljeno od Boga, te odgovara na Božju ljubav Bogu kao zaručniku. Krist je zaručnik zapravo svake osobe, što se najavljuje već parabolom o svadbi u Kani Galilejskoj (Iv 2). U SZ–u je Izrael Jahvina, često nevjerna, zaručnica. U apostolsko vrijeme i nadalje Crkva se shvaća kao Kristova zaručnica (Ef 5, 22–32).

U afektivnu vrstu mistike spada i mistika koja se usmjeruje na krv Kristovu, Krista raspetog, na Euharistiju, na Srce Isusovo i sl. Ona je karakteristična za ve-

2 C. De Dalmases, *Sveti Ignacije Loyolski*, Zagreb, 1989, str. 212.

3 Isto.

4 M. –M, Davy, *Enciklopedija mistika*, Zagreb, 1990, str. 413.

liki niz svetaca. Spomenut ću samo neke: sv. Franjo Asiški, sv. Bernard, sv. Terezija Avilska, sv. Terezija od Malog Isusa, sv. Gertruda iz Helfta itd.

Jedan od najznačajnijih svetaca afektivne mistike je svakako sv. Franjo Asiški (1189 — 1226), čije je duhovno iskustvo nastalo iz susreta s Raspetim. Tako je i temelj njegove mistike nasljedovanje Krista i zajedništvo s Njim. A osim zajedništva s raspetim Kristom i stigmi koje je nosio na rukama, nogama i boku, Franjinu mistiku obilježava gotovo stalan hvalospjev Božjoj dobroti i milosrđu, te ljubav prema Presvetom Trojstvu. Također, značajna svetica za ovu vrstu mistike je sv. Terezija Avilska (1515 — 1582). Ova reformatorica karmelićanskog reda je ujedno i mistična spisateljica. Njezina najznačajnija djela su: *Moj život*, *Put savršenstva*, *Unutarnji dvorac*. Upravo u djelu *Unutarnji dvorac* Terezija govori o mističkoj molitvi koja ima središnje mjesto u njezinu životu. U dvorcu, tj. u duši, prva tri stana koja idu od vanjskog prema unutarnjem označavaju jednostavnu meditacijsku molitvu, zatim slijede četiri stana koja označavaju molitvu sabranosti. Tu molitvu potiče Bog, a ona donosi molitvu spokoja u kojoj duša doživljava »slatki počinak«. U tome se stanju događa molitva sjedinjenja u kojoj Bog dopušta da se snažno osjeti njegova prisutnost u duši. U tome se stanju može, ali ne mora doživjeti ekstaza. Tako je dovršenje tih stanja po sv. Tereziji savršena molitva ljubavi ili duhovni brak. Kod molitve je najvažnije osvješćivanje Božje prisutnosti; to osvješćivanje Božje prisutnosti je ustvari molitva. Prema sv. Tereziji iz Avile, molitva treba biti stanje života. S Bogom treba stalno razgovarati, i to o ljubavi, biti u tišini pred njegovim licem. Terezija vrlo često želi biti s Kristom u onim situacijama u kojima on najviše trpi: u Maslinskom vrtu, na Golgoti. Tako duhovni brak za nju biva postojano stanje u kojemu duša bez prestanka boravi s Bogom.

1.3.3. *Spekulativna mistika*

Riječ je o mistici u kojoj osoba želi doživjeti sjedinjenje s Bogom po spoznaji. Često se služi i apstraktnim formulama. To je mistika Pseudo Dionizija Areopagite, Eckharta itd. Dionizije Areopagita (poč. 6. st.) u svom djelu *O mističnoj teologiji* (*De mystica theologia*) govori o spoznaji Boga. Dva puta, prema Dioniziju, vode Bogu: pozitivni i negativni put. Savršeni put je onaj koji vodi do posvemašnjeg neznanja, jer je svaka osoba u Presvetom Trojstvu nespoznatljiva. Bog transcendirira svako biće i svaku znanost, zato je put uspinjanja Bogu put neznanja, a za to je potrebno pročišćenje. Dakle čovjek treba postupno odbaciti sve nečisto, odricati se do »posvemašnjeg napuštanja«, čak i »onog što bi se moglo smatrati čistim«. U toj preobrazbi treba maknuti od sebe i svako duhovno očitovanje, čak i vizualno, svjetlo, tj. spoznaju, da bi se dostiglo vrhunsko sjedinjenje s Bogom »u tami«, tj. mjestu »Onoga koji je izvan svega«. Tamom Dionizije izražava božansku transcendenciju, ali riječ »tama« simbolizira i čovjekovu nemogućnost spoznavanja nevidljivog Boga, koji izmiče svoj kontemplaciji. Boga se »ne može vidjeti«, već je moguće viđenje »mjesta« gdje Bog prebiva. Na tom »mjestu«, lišen svake umne spoznaje, negacijom svakoga njezinog oblika, mistik se sjedinjuje u božanskom svjetlu s Bogom, i tako sudjeluje u njegovu životu i slavi.⁵

5 Isto, str. 254.

U ovu mistiku spada i Meister Eckhart (rođen oko 1260, umro 1327), koji zaključuje da je Bog »bez oblika«, »bez načina«, beskonačan, nepromjenljiv, vječan, bez početka i kraja. (početak i kraj je karakterističan za ljudsko ograničeno razmišljanje: ako postoje početak i kraj, što je prije početka i što je poslije kraja?) Nema imena kojim bi se moglo vjerno izraziti Božanstvo: ono je bezimeno, a slično je i s ljudskom dušom, jer u njoj prebiva Bog u punini svog Božanstva. U dubini duše skrivena je spoznaja koja je jedno s božanskom spoznajom, a oprečna je iskustvenoj spoznaji. Ona se događa po kontemplaciji, osobito »ulivenoj kontemplaciji«. Tako Eckhart svraća pozornost na božansko podrijetlo čovjeka, jer je intuitivnim mističnim viđenjem Boga u čovjeku Eckhartova spoznaja duše spoznaja Boga. Duša je, prema Eckhartu, sam spoznati Bog.

1.4. Mistično iskustvo

Kršćansko mistično iskustvo nije susret s beskonačnim svemirom ili sjedinjenje s »božanskom energijom«, već susret s osobnim Bogom u ljubavi, doživljaj sjedinjenja s Bogom koji se objavio kao Ljubav, tj. sjedinjenje sa samom Ljubavlju. Budući da je Isus Krist jedini otkupitelj cijelog čovječanstva, On je i jedini posrednik između Boga i ljudi. Tako je mistično sjedinjenje s Bogom, koje je zapravo nesavršena najava blaženoga gledanja Boga u vječnosti, uvijek posredovano utjelovljenjem Druge Osobe Presvetog Trojstva i Njegovim misterijem muke, smrti i uskrsnuća. Budući da se po Kristu u Duhu Svetome priopćava trinitarni Božji život, kršćanska se mistika naziva i trojstvena mistika, tj. ono mistično iskustvo u kojem se ostvaruje milosni odnos čovjeka prema svim trima osobama u Presvetom Trojstvu. Presveto Trojstvo je isključivo kršćanski naziv za Boga, koji je osobno biće i uspostavlja odnose. Mistično iskustvo je u temelju već sadržano u iskustvu transcendencije. Kršćanska je mistika zacijelo i mistika beskonačnosti, ali ona je i uzdignuće i oslobođenje transcendentalnoga iskustva milošću kao (doživljenim) samopriopćenjem Božjim.

Mistično iskustvo je neizrecivo. Ono može biti popraćeno neobičnim fenomenima kao što su: unutarnji govor, viđenja, ekstaze, levitacija, transverberacija, širenje svjetla, širenje mirisa, stigmatizacija itd.

1.4.1. Obilježja mističnog života

Neki teolozi smatraju da je mističan život normalno stanje savršenoga duhovnog života, dok drugi drže da je taj život poseban dar. Bitno obilježje mističnog života je iskustvo Božje neizrecivosti, koje je osobi nemoguće pretočiti u riječi niti se može prenijeti drugome, već se mora doživjeti. Zatim i noetičnost, tj. spoznajna strana mističnoga iskustva. Dobiva se uvid u dubine nedokučive umu (objava). Također treba reći da se duša doživljava pasivnom zbog rasvjetljenja koje dobiva od Boga, iako to ne znači da je osoba neaktivna.

Početak mističnog života jest spoznaja Božje prisutnosti u duši; osoba se »povlači« u svoju nutrinu gdje je Božja prisutnost. Dakle treba ići od izvanjskog prema

unutarnjem, dok ne dođemo do unutarnje sabranosti gdje se duša ujedinjuje s Bogom koji je u njezinu središtu.⁶

Vjera omogućuje sudjelovanje u božanskom životu. Po Isusu Kristu sve ljudsko postaje sposobno primiti božanski život, djelovanjem Duha uskrsloga Krista, a Bog Duha koji »uvodi u svu istinu« (usp. Iv 16, 13) ne daje na mjeru.

2. *Otac Pio iz Pietrelcine*

Francesco Forgione rođen je 25. svibnja 1887. godine od oca Grazia i majke Giuseppe u Pietrelcini, u južnoj Italiji. Ime Francesco dobiva već sljedećega dana nakon rođenja po krštenju.

U samostanu franjevac kapucina u Morconeu, udaljenom od Pietrelcine trideset kilometara, Francesco je započeo novicijat 6. siječnja 1903. godine, a nakon završetka duhovnih vježbi 22. siječnja 1903. oblači habit kapucinskog novaka, te postaje fra Pio iz Pietrelcine. Nakon godine dana novicijata dobiva najviše ocjene vjerske zajednice, a 22. siječnja 1904. polaže jednostavne zavjete poslušnosti, čistoće i siromaštva. Studij retorike, odnosno gimnaziju i filozofiju započinje u Sant' Elia a Pianisi. Doživotne zavjete polaže 27. siječnja 1907. u San Giovanni Rotondo, zatim studira teologiju kod oca Agostina da San Marca in Lamis u Serracapriolu (Foggia), kamo je premješten.

Fra Pio postaje dakon 18. srpnja 1909. godine, a za svećenika je zaređen 10. kolovoza 1910. u katedrali u Beneventu. Svoju prvu misu služio je u crkvi u Pietrelcini. U jesen 1910. prvi puta su se na njegovim rukama pojavile stigme, ali ne trajne. Ta se pojava ponavljala godinu dana, pa je ocu Agostinu 21. ožujka 1911. godine otac Pio napisao: »Od četvrtka navečer sve do subote, pa i do utorka proživljavao sam pravu bolnu tragediju. Srce, ruke i stopala me toliko bole da mi se čini kao da je kroza nje mač prošao.«⁷

Međutim trajne stigme pojavile su se 20. rujna 1918. godine, i od tada ih je o. Pio imao punih pedeset godina. Nakon stigmatizacije slijedilo je nekoliko liječničkih pregleda, a u San Giovanni Rotondo počelo je dolaziti veliko mnoštvo ljudi. Njihovo »štovanje« oca Pia počelo je opterećivati crkvenu administraciju pa je za njega počeo period uznemiravanja od strane Vatikana. U tom razdoblju, od 23. svibnja 1931, ocu Piu se čak zabranjuje vršenje svih svećeničkih dužnosti, osim služenja Svete mise, koju je smio služiti samo privatno, i to u samostanskoj kapeli. To je trajalo do srpnja 1933. kad je papa Pio XI ukinuo zabranu i dopustio o. Piu ponovno slaviti misu u crkvi i ispovijedati braću kapucine. Nakon toga Vatikan ukida još jednu zabranu: od 25. ožujka 1934. otac Pio ponovno smije ispovijedati muškarce, a od 12. svibnja 1934. i žene.⁸ U San Giovanni Rotondo ponovno je počelo dolaziti veliko mnoštvo ljudi.

6 Usp. Sv. Ivan od Križa, *Usp on goru Karmel*, Split, 1978, str. 122.

7 A. Da Ripabottoni, *Otac Pio iz Pietrelcine*, Zagreb, 1998, str. 63.

8 The Dudhess of St. Albans, *Stories of padre Pio*, New York, 1983, str. 55.

U Oca Pia uočene su pojave koje izmiču kontroli svih prirodnih i znanstvenih zakona, o čemu će biti više govora u sljedećim poglavljima. Veliko mnoštvo ljudi dolazilo je na ispovijed ocu Piu, po njegovim molitvama događala su se mnoga čudesna ozdravljenja, mnogi ateisti, masoni, komunisti doživljavali su u blizini oca Pia Kristovu ljubav i počeli živjeti nov život život za Boga. Na njegov prijedlog je 1947. u San Giovanni Rotondu počela izgradnja bolnice, tj. Doma za ublaženje patnji.

Ipak, biti Kristov cirenac pedeset godina nije bilo lako. Tih pedeset godina raspeća iz ljubavi prema Kristu donijele su mu silan umor. Tako je fra Pio posljednju misu služio 22. rujna 1968. godine u 5 sati ujutro. A sljedećeg dana 23. rujna, nakon što je primio bolesničko pomazanje, u 2, 30 je spokojno prešao s ovog svijeta u vječni život s krunicom u ruci. Na ustima su mu bile riječi: »Isuse! Marijo!«

Već 4. studenog 1969. je započela rasprava o njegovoj beatifikaciji i kanonizaciji.

2.1. *Otac Pio mistik 20. stoljeća*

2.1.1. *Stigme*

Stigme, tj. rane koje se materijalno mogu manifestirati na rukama, nogama i grudima, posljedica su takozvanih rana ljubavi. One odgovaraju Kristovim ranama i »nuspojava« su mističnog iskustva. Stigmatizacija postoji isključivo u kršćanskih mistika. Štoviše, stigmatika nema ni u protestanata, a o ovakvoj stigmatizaciji koju je doživio otac Pio zasad nema podataka ni u Pravoslavnoj crkvi. U Katoličkoj crkvi je postojalo dosad oko tristo takvih slučajeva, a prvi stigmatik je bio sveti Franjo Asiški.

Što se tiče oca Pia, Sv. oficij 31. svibnja 1923. godine izjavljuje kako se navedeni događaji u svezi s ocem Piu ne mogu ocijeniti nadnaravnima. Međutim liječnici koji su ga pregledavali izjavljuju da ne postoji prirodan uzrok stigmi. Proglašenjem oca Pia blaženim 2. svibnja 1999. a kasnije 16. lipnja 2002. svetim, Katolička crkva priznaje i autentičnost stigmi, koje je otac Pio na rukama, nogama i prsima nosio pedeset godina.

2.1.2. *Liječnički pregledi potvrđuju da stigme nemaju prirodan uzrok*

Nakon stigmatizacije oca Pia uslijedilo je nekoliko liječničkih pregleda. Jedan od liječnika, prof. A. Bignami, pokušao je objasniti stigmatizaciju kao naravnu pojavu, štoviše kao patološku tvorevinu (neuronekroza kože). Najuvjerljivija i najprihvatljivija pretpostavka za A. Bignamija je bila da su rane nastale kao patološke tvorevine i da su možda nesvjesno i autosugestijom zadobile simetričan raspored, te da su održavane, npr. tinkturom joda. Tako Bignami zaključuje da se: »na svaki način može ustvrditi da u promjenama kože nema ničega što ne bi moglo biti posljedica bolesnoga stanja i primjene poznatih kemijskih agensa«. ⁹

9 Usp. A. Da Ripabottoni, *Otac Pio iz Pietrelcine*, str. 66.

Liječnici Luigi Romanelli i Giorgio Festa odbacuju mišljenje prof. Bignamia. Romanelli u svom izvještaju piše da se: »ozljede ne mogu uvrstiti ni među infektivne, ni među traumatske. Od rujna do današnjeg dana povrede oca Pia su sačuvala isti izgled i stanje, a ono što najviše čudi ne uzrokuju nikakvu smetnju ili poteškoću u funkcioniranju zglobova, kao što se inače događa. Treba isključiti mogućnost da je etiologija povreda oca Pia prirodnog porijekla, no uzrok valja tražiti bez straha od zastranjivanja u nadnaravnom, i mogućnosti da je riječ o pojavi koja se ne da objasniti isključivo ljudskom znanošću.«¹⁰

Liječnik G. Festa zajedno s L. Romanellijem odlazi u San Giovanni Rotondo (15. srpnja 1920) da još jednom pregleda stigme oca Pia. U svojoj knjizi *Između misterija znanosti i svjetlosti vjere* (Rim, 1933) G. Festa dva poglavlja posvećuje stigmatizaciji oca Pia. Pita se otkuda potječu ovakve rane i nalazimo li se pred jednim od onih fenomena koje dosad stečenim znanjima nismo u stanju objasniti, i odgovara: »Ponajprije moram ustvrditi da rane nisu posljedica vanjskog djelovanja, niti se mogu pripisati primjeni nekih nadražujućih kemijskih tvari (...) Nisu posljedica nikakvog vanjskog povređivanja jer nemaju niti jedno obilježje takve vrste povreda; nisu nastale uslijed izravne primjene jetkih ili nadražujućih tvari jer se njihovo djelovanje nikada usko ne ograničava na ozlijeđene predjele kao u našem slučaju.«¹¹

Dr. Festa tumači da bi nakon prestanka djelovanja uzroka ranjavanja (bez obzira je li uzrok ranjavanja kemijskog ili traumatskog porijekla) trebali nestati i njegovi učinci, odnosno rane uzrokovane bilo kojim naravnim uzrokom trebale bi postupno zacjeljivati. Ozljede oca Pia su i nakon mnogo godina očuvale obilježja koja su imale kad su nastale. Dr. Festa nadalje tvrdi da rane nisu posljedica makar i nehotičnog samoranjavanja, jer ocu Piu ne predstavljaju zadovoljstvo, već vrelo istinskog trpljenja, a savršena ravnoteža između njegova živčanog sustava i sposobnosti njegova uma u potpunosti isključuje tu pretpostavku. Stigme ne mogu potjecati ni od tuberkuloze, jer se u dišnim putovima oca Pia ni više puta obavljenim pregledom nije uspjelo ustanoviti ništa patološko. One nemaju sekrecije, pa ne sliča običnim ranama, i nemaju ništa što bi bilo svojstveno ozljedama koje se mogu ponekad uočiti u tuberkuloznih bolesnika. Dr. Festa odbacuje i pretpostavku da su stigme oca Pia tzv. »opsežna neurotična nekroza kože«, jer ta bolest podrazumijeva »mjestimične nekrobiotičke površinske promjene tijela koje nisu simetrične, koje se javljaju na predjelima udaljenim od pokretačkog središta cirkulacije i koje je lako liječiti uklanjanjem njihova uzroka« i zaključuje da nakon provedenog ispitivanja i zaključaka koji su iz njega proizašli treba reći da stigme ne mogu biti posljedica »eventualnog psihopatskog stanja organizma« i da niti jedna pretpostavka ne ukazuje na prirodan uzrok ove pojave.¹²

10 Isto, str. 64–65.

11 Isto, str. 67.

12 Usp. isto, str. 67. i 68.

Dakle liječnici koji su pregledavali oca Pia i njegove stigme priznaju kako ne postoji njihov prirodan uzrok. Kao što je rečeno, kad bi stigme koje krvare i godinama se ne mijenjaju bile naravne, počele bi zarastati, tj. imale bi svoj tijek zacjeljenja, a također bi stvarale poteškoće i pri funkcioniranju zglobova. Osim toga osoba bi nakon tolikog gubitka krvi svakog tjedna trebala dobivati transfuziju. Također rane bi trebale imati sekrecije. Što se tiče stigmati oca Pia, svega spomenutog nema tijekom pedeset godina. Treba istaknuti i da je potpuno neprirodno da se iz krvi koja izlazi iz rana osjeća poseban miris koji nema ništa zajedničko ni s jednim mirisom na zemlji, a što je od davnina poznat kao jedna od mističnih pojava. Tako ostaje zaključiti da se stigme ne mogu objasniti ljudskom znanošću, i da, kao što je napisao dr. Romanelli u svom izvještaju, njihov uzrok bez straha od zastranjivanja treba tražiti u nadnaravnome.

2.2. Ostale mistične pojave u oca Pia

Otac Pio je svakoga dana molio pred Svetohraništem. Gajio je veliku pobožnost prema euharistijskom Isusu. Mnogo godina iza toga Drugi Vatikanski sabor stavlja naglasak na važnost štovanja Euharistije izvan mise. Što se tiče ostalih mističnih pojava u oca Pia, osim stigmati treba spomenuti razmatranje Kristove muke, posebno agonije u Maslinskom vrtu. Upravo je punina kršćanskoga mističnog života »sudjelovati« u Kristovoj muci. A otac Pio je u njoj sudjelovao svaki tjedan. Sam je rekao: »Od četvrtka uvečer sve do subote silno patim, jer mi se nuđa čitav prizor Isusove muke.«¹³ Jedno je razmatranje Kristove agonije u Maslinskom vrtu i zapisao. Danas se ne može utvrditi kad je točno napisano, ali zna se da je nastalo prije 1924. godine i izdano anonimno. Marija Winowska u svom djelu *Prava ličnost oca Pia franjevca kapucina* ovo razmatranje donosi zapravo u cjelosti.

Od ostalih mističnih pojava koje su se događale u životu oca Pia treba spomenuti sljedeće: Otac Pio je dvadeset i jedan dan blagovao samo Euharistiju. Patio je od djelomičnog iščezavanja apetita i potrebe za spavanjem. Spavao je najčešće samo nekoliko sati, ili čak samo po sat, dva. Često je jeo samo jednom na dan i to vrlo malo.

Imao je dar bilokacije, dar viđenja, jezika, ekstaze, prodiranja u srca ili tzv. čitanja savjesti, što je osobito dolazilo do izražaja dok bi ispovijedao. Također je posjedovao dar razlikovanja duhova: gotovo u trenutku bi prepoznao je li nešto uzrokovano Bogom ili je riječ o zamci zloduha. Bio je vrlo siguran da Bog govori preko njega i tako daje savjete ljudima. Tu svoju sigurnost bi potkrijepio riječima: »Vjerujte meni koji vam je govorio u Isusovo ime«, »Ova moja opomena na kraju krajeva nije moja, već Isusova.«¹⁴

Treba spomenuti i tzv. »požare ljubavi« u kojima se snaga ljubavi prema Bogu iskazuje i na vanjski način, u obliku topline. Ovdje postoje tri stupnja:

¹³ Isto, str. 186.

¹⁴ Isto, str. 76.

1. stupanj »unutrašnja toplina« koja se osjeća u predjelu srca koje »kao da se širi« i odatle se prostire po cijelom organizmu.
2. stupanj »veliko žarenje« koje je nekad takve jačine da treba uzeti rashladna sredstva.
3. stupanj »materijalno spaljivanje« koje se naziva, kao što sam već spomenula, »požar ljubavi«, a do te pojave dolazi kad vatra ljubavi prouzroči materijalno usijanje i paljenje.

U oca Pia vrlo je značajan bio i dar suza. Jedan od njegove subraće (o. Leon) je o tome izjavio: »Vidjeli smo ga jecati na oltaru. Krupne su suze tekle niz njegovo lice i padale na oltar i na misnicu (...) Poslije nekih napornih ispovijedi njegovi jecaji na oltaru postanu još bolniji, a suze padaju još obilnije.«¹⁵

Što se tiče mističnih pojava, treba spomenuti i tzv. hipertermije, pojave kod kojih živa u toplomjeru skače i do 48 stupnjeva. Otac Pio je znao imati temperaturu (pogotovo u bolesti, ali i kad nije bio bolestan) do 46, pa i do 48 stupnjeva. Nama je to nezamislivo. Prema mišljenju mnogih liječnika ljudski organizam ne može podnijeti toliku temperaturu, a pogotovo smatraju nemogućim da takvo stanje organizma traje dulje vrijeme. No i ovom pojavom otac Pio »prkosi« znanosti i dokazuje kako je ono što je ljudima nemoguće, Božjim zahvatom moguće.

Ovdje treba spomenuti i pojave što su ih doživljavali oni nad kojima je otac Pio molio. Prigodom polaganja ruku, dok bi molio nad osobama, sve bi one doživljavale »osjećaj tajanstvenog strujanja elektriciteta«. O tome doživljaju svjedoči i Marija Winowska: »On položi časkom ruke (...) na moju glavu. Čudni me osjećaj obuzme, kao da je prošla kroz mene električna struja. Najednom se sjetih riječi sv. Luke: 'Iz njega je izlazila sila'«. (Lk 6, 19)¹⁶

Treba napomenuti da je za današnje vrijeme, nažalost, suviše uobičajeno da se fenomeni koji se ne mogu ili ne znaju objasniti ljudskom znanosti olako pripisuju sugestiji. Naime ako za neku pojavu koja se dogodila nikada prije nismo čuli, nitko nam o njoj nije govorio, nismo zapravo uopće znali da ona postoji, onda si je sigurno nismo mogli sugerirati niti je željeti. Također, nešto što je plod sugestije ili želje događalo bi se neprestano, a ne u određenim vremenskim razmacima. Osobito je pak jasno da se pojava koja je plod sugestije ili želje ne može dogoditi neočekivano ili iznenada. Kad se određene pojave dogode neočekivano, tad nikako ne može biti riječ o sugestiji.

Postoji niz događaja, odnosno svjedočanstva iz života oca Pia, na temelju kojih se može zaključiti da pojave koje su se događale u njegovu životu nisu plod sugestije ili puke želje. Ovdje ću navesti samo jedno svjedočanstvo, i to ono koje se tiče mistične pojave miomirisa¹⁷, a o tome je svjedočio jedan od liječnika koji su

15 M. Winowska, *Prava ličnost oca Pia franjevca-kapucina*, Biskupski ordinarijat, Split, 1956, str. 51.

16 Isto, str. 17.

17 Pojava miomirisa (tzv. svetački miomiris) je mistična pojava poznata od davnina. Miris koji se osjeća u blizini određene osobe, (u oca Pia se osjećao i iz krvi koja je izlazila iz njegovih rana) ne može se usporediti ni s čim na zemlji, odnosno nema ništa zajedničko s bilo kojom vrstom mirisa koja je na zemlji poznata. Značajno je da se u blizini osobe koja ima mistična iskustva može osjetiti miris

proučavali »slučaj oca Pia«, doktor Luigi Romanelli. On kaže: »Čim su me u lipnju 1919. (...) predstavili ocu Piu primijetio sam da iz njegova pravca dopire određeni miris«. Sljedeća dva dana dr. Romanelli nije osjetio nikakav miris u društvu oca Pia, nego prije odlaska iz samostana: »Penjući se po stepenicama, iznenada osjetih onaj miris od prethodnog dana, ali to potraje tek par trenutaka«. Dr. Romanelli završava izvještaj sljedećim zaključkom: »U mom se slučaju nije radilo o sugestiji ponajprije zato što mi nitko ranije nije govorio o toj pojavi, a zatim da sam bio pod sugestijom, morao bih neprestano a ne s dugačkim vremenskim razmakom osjećati taj miris«.18

2.3. *Dar čitanja savjesti i znanstveno neobjašnjiva ozdravljenja*

Ono što je ne samo posebno impresioniralo mnoge ljude već i mnoge dovelo do vjere u Krista, do života s Bogom i za Boga, jest dar čitanja savjesti, koji je posjedovao otac Pio. Taj je dar osobito dolazio do izražaja u sakramentu ispovijedi. Otac Pio je htio da svaka osoba sama prizna svoje grijehе, jer je to najbolje za njezin duhovni rast, međutim kad ju je trebalo trebalo ispraviti ili kad je već zaboravila na neke grijehе, tada bi otac Pio kazao: »Sjeti se toga dana i toga mjesta!« U slučajevima u kojima je to bilo dobro radi obraćenja osobe, otac Pio bi joj prvi počeo govoriti o njezinim grijesima da bi je naveo na pokajanje i obraćenje. Mnogim je ljudima, bez obzira na to što ih je vidio prvi puta u životu, rekao točan broj propuštenih misa, koliko dugo nisu bili na ispovijedi i od kojeg događaja, točan broj svetogrđnih pričesti ili im je spomenuo već zaboravljene grijehе. Tako su mnogi ljudi u susretu s ocem Piom doživjeli Kristovu ljubav i prestali činiti neki teški grijeh ili se oslobodili nekih mana, te počeli živjeti kršćanski. Gledano ljudskim razumom, o osobi koju vidi prvi puta u životu i o kojoj mu nitko nije ništa govorio ne bi zapravo trebao znati ništa. No ovaj je dar (dar čitanja savjesti, tj. poniranja u srca) duhovno, intuitivno znanje, koje je otac Pio dobio nadnaravnim putem, a »koristio« ga radi obraćenja grešnika, radi privođenja duša Kristu za njihovo spasenje.

Uz mnoštvo obraćenja koja su se dešavala nakon susreta s ocem Piom, treba spomenuti i ozdravljenja koja su se događala po njegovim molitvama, a znanstveno su neobjašnjiva. Ovdje ću spomenuti samo tri takva čudesna ozdravljenja, koja su se dogodila još za njegova ovozemaljskog života. Na primjer, događaj koji se zbio s djevojčicom Gemom di Giorgi koja je rođena slijepa bez zjenica. Po molitvi oca Pia Gema je progledala, i to bez zjenica; dapače Marija Winowska u djelu Prava ličnost oca Pia franjevca kapucina, piše da je Gema progledala nakon što je 18. lipnja 1947. primila Sv. pričest iz ruku oca Pia. Tada glasoviti okulist dr. Cara-

tanjana, i to u situacijama gdje ga ona nije mogla niotkuda donijeti, a nikako ga nije mogla sama »proizvesti«. Takve pojave događale su se u životima mnogih svetaca. Jedna od njih je i sv. Terezija Avilska.

18 A. Da Ripabottoni, *Otac Pio iz Pietrelcine*, str. 189.

19 M. Winowska, *Prava ličnost oca Pia franjevca kapucina*, broj stranice je nečitljiv.

mazza podvrgnuo je Gemu strogom istraživanju i ustanovio kako je nemoguće da je vidjela i da vidi bez zjenica.¹⁹ Unatoč tome ona je mogla vidjeti bez zjenica (što može i danas), bez ikakvih problema. Znanstveno je to neprotumačivo.

Zatim ozdravljenja od raka u slučajevima u kojima je pacijentima bilo predviđeno još malo dana života, jer je bolest uzela previše maha. Na primjer, slučaj dr. F. Ricciardia, koji je inače bio ateist i godinama vodio klevetničku kampanju protiv oca Pia. Jednog dana su mu liječnici ustanovili rak na želucu i ustvrditi kako je za operaciju prekasno. Uskoro je bio na umoru i ostalo mu je, po mišljenju liječnika, još malo dana života. Otac Pio ga je ipak išao ispovjediti, a Bogu je uputio molitvu za njegovo ozdravljenje. Nakon tri dana dr. Ricciardi je ozdravio. Rak je iščeznuo, ne ostavivši traga. Stoga se može reći da je to ozdravljenje čudo. Nakon toga donedavni ateist dr. Ricciardi stade žestoko napadati protivnike oca Pia,²⁰ pa je njegovo obraćenje čudo unutar čuda—ozdravljenja od raka.

Navest ću još samo jedan od niza slučajeva: ozdravljenje jedne Poljakinje (Wande Poltawske) od raka grla, kojoj je prema dijagnozi liječnika ostalo najviše nekoliko tjedana ovozemaljskog života. Tadašnji biskup, a kasniji papa Ivan Pavao II, uputio je pismo ocu Piu na latinskom i zamolio ga da moli za njezino ozdravljenje. Već nakon deset dana rak je iščeznuo. Nakon samo jedanaest dana biskup K. Wojtyła je ponovno pisao o. Piu. Liječnici su otvoreno govorili o čudu jer je rak netragom nestao, te se izjasnili da je slučaj znanstveno neobjašnjiv. To je bilo 1962. godine.²¹

2.4. Osnovna obilježja kršćanskih mističnih pojava

Postoje fenomeni kao što su vidovitost, telepatija, levitacija i slično, koje mnogi znanstvenici svrstavaju u parapsihološke fenomene. Mnogi ljudi kojima se događa primjerice levitacija, nisu »posebno povezani s Bogom«, često nisu ni vjernici. Levitacija može, ali ne mora biti mistična pojava koja je plod kršćanskoga mističnog iskustva. Jednostavno je riječ o fenomenu na koji zasad znanost ne može dati odgovor. Međutim ono što obilježava kršćanske mistične pojave koje su plod doživljaja sjedinjenja s osobnim Bogom, odnosno kršćanskoga mističnog iskustva, su:

- dubok unutarnji mir
- neutaživa želja činiti ono što je Bogu ugodno
- prezir prema svemu što ne pomaže približavanju Bogu
- prezir prema svjetovnim zabavama koje ne »vode« slavljenju Boga; dapače takvo nešto je za osobu koja ima stalna kršćanska mistična iskustva ne samo dosadno nego gotovo otpad
- osoba shvaća da je najvažnije ne odvojiti se od Boga ni pod koju cijenu
- stalan rast u ljubavi prema Bogu i svemu stvorenom od Njega.

Što se tiče oca Pia, određene mistične pojave, kao što su viđenja i ukazanja, počele su se događati već u petoj godini njegova života. On o tome nije nikome

20 Isto, str. 49–50.

21 Usp. www.pondokrenungan.com/hut/isi.php.

govorio do 1915. godine, jer je smatrao da se te pojave događaju svima. Francesco budući fra Pio — je s pet godina premalo znao o mističnim iskustvima i mističnim pojavama (ako je uopće o tome nešto znao) da bi tadašnja viđenja i ukazanja mogla biti plod njegove sugestije ili želje. Inače, imao je viđenja cijelog života, najčešće Isusa, njegove Majke, Svete obitelji, osobito Muke Gospodnje. Vrlo je često Bog razumskim viđenjem²² razjasnio ocu Piu ono što mu je u prethodnim predodžbenim viđenjima bilo dano simbolički. Upravo preko viđenja je Bog Francescu dao do znanja za kakvo ga je poslanje predodredio. A posljedice tih viđenja bile su ne samo dubok mir već i neutaživa želja ugoditi Bogu, također velik prezir prema svemu onome što ne pomaže približavanju Bogu i slavljenju Boga, rast u ljubavi prema Njemu i svemu stvorenome od Njega. U vezi ljubavi prema Bogu o. Pio je jednom rekao: »Osjećam da mi srce i utrobu obuzima veliki i sve snažniji plamen (...) sav buktim ljubavlju prema Bogu (...) ne nalazim mjesta u kojem bih se mogao sakriti od tog dara božanskog učitelja. Bolestan sam, bolno je moje srce. Tužno li je duši koju Bog tako rani svojom ljubavlju!«²³ Dakle posljedice viđenja u o. Pia su bile upravo ono što obilježava kršćanske mistične pojave. Važno je naglasiti da kršćanske mistične pojave, u navedenom slučaju viđenja, ne spadaju u puke parapsihološke fenomene, već u pojave ljudskom razumu neshvatljive nadnaravne zbilje, tj. pojave čiji je izvor Nadnaravni koji se kroz Bibliju objavljuje kao osobni Bog čija je vrhunska samoobjava Isus Krist.

2.4. *Mistične pojave oca Pia dar Neizmjernog*

U istinitost mističnih pojava oca Pia, osim raznih svjedočanstava, uvjeravaju nas i njegove kreposti: dobrota, poniznost i strpljivost. Određene pojave on nije »izvodio« nekim tehnikama niti su bile plod sugestije. Svoga duhovnog oca je molio neka mu razjasni da bude siguran što se s njim događa, jer ne želi biti plijenom zloduha. Također je molio Boga da ga izbavi iz stanja u koje je zapao dobivši stigme. Liječnici koji su obavljali preglede o. Pia te proučavali mistične pojave (osobito stigme) u njegovu životu, ustanovili su da te pojave nisu izazvane naravnim putem i da se ne mogu znanstveno protumačiti. Ustanovili su također da one nisu psihopatske naravi.

22 Mistici razlikuju tri vrste viđenja: 1. razumska viđenja, 2. predodžbena ili imaginativna, 3. tjelesna viđenja. *Razumsko ili umno viđenje* jest intuitivno znanje koje je dobiveno nadnaravnim putem. Može trajati satima ili danima. Stječe se osjećaj da je viđenje kao »uliveno«, »usadeno« u um od Boga. Ovakvo viđenje je duboka intuicija koja postoji u umu, u vezi nekih istina. Te se istine vide umom bez obrisu oblika ili slike.

Predodžbeno ili imaginativno viđenje jest »slika« u duhu nadnaravno uzrokovana. Kod ovog viđenja je sporedno jesu li tjelesne oči otvorene ili zatvorene, jer se vidi »očima duše«, tj. duhom. Bog utisne taj dojam, odnosno sliku u naš duh. Sami ne možemo imati ovakva viđenja ako ih Gospodin ne daje; također vidimo i kad nećemo, ukoliko ih Bog daje. Ova viđenja mogu biti i simbolička (npr. Jakovljeve ljestve, Presveto Srce, itd.). U Bibliji su jedno od sredstava kojima je Bog prenosio poruke narodu bila upravo viđenja. (Post 37, 5–11; 40, 5–19; Suci 7, 13–15; Dn 2, 1–45 itd.)

23 *Tjelesna viđenja* su viđenja tjelesnim očima. Tjelesne oči vide »nešto« što je inače nevidljivo osjetu vida. Ova viđenja se nazivaju i ukazanja. Bog ih daje izravno ili po nekom posredniku, Bogorodici, nekom svecu ili anđelu.

Doktor G. Festa tvrdi kako u o. Pia nikad nije primijećeno trzanje, obamrlost ili uzetost (pa i prolazne naravi) nijednog djela njegova tijela, a također ni razdražljivost ni depresivnost. G. Festa nadalje tvrdi da se iz provedenih pregleda zaključuje kako u njega ne postoji ni najmanja sklonost neuropskim ili psihopatskim manifestacijama. Naprotiv, G. Festa je ustanovio savršenu uravnoteženost njegova živčanog sustava i sposobnosti njegova uma, te ustvrdio da se u potpunosti moraju isključiti bilo kakve manjkavosti psihopatske naravi, kojima bi izvjesni učitelji psihologije željeli objasniti čudesne pojave u životu o. Pia, koje izmiču bilo kakvom znanstvenom istraživanju, te se odvijaju izvan i iznad poznatih zakona prirode.²⁴

Unatoč tome što se ne mogu znanstveno objasniti, protumačiti, mistične pojave postoje. Njihovo postojanje ljudi mogu prihvatiti ili ne. Također, nekima se te pojave događaju češće ili rijetko, a nekima se ne događaju nikada. Zašto je to tako, zasad se ne zna. Mistične pojave u o. Pia plod su njegova života s Bogom, u Bogu i za Boga. One su dar Neizmjernog, koji nas uvijek iznova iznenađuje svojim načinom približavanja čovjeku i njegovoj bijedi, zbog svoje neizmjerne ljubavi prema ljudima.

Zaključak

Kršćanstvo je objavljena religija, zbog toga mi kršćani o nevidljivome, o kojemu ljudski razum ne zna mnogo, znamo ono što nam je objavila sama Riječ koja je tijelom postala. Također znamo da se može doživjeti mistično jedinstvo između duše i Boga. Takvo je iskustvo neizrecivo i ljudskom razumu neshvatljivo. Mistična iskustva treba razlikovati od raznih parapsiholoških fenomena koje znanost nije do kraja istražila i protumačila. Budući da je u mistici riječ o duhovnoj težnji za Beskonačnim, Vječnim, ne može se istraživati isključivo reflektivno. Vrlo se često u otkrivanju mističnih doživljaja nameće problem tumačenja slika i simbola kojima se mistična spoznaja često služi.

U naravnoj mistici postoji ontološka istovjetnost između ljudske duše i božanskog; jedinstvo duše s božanskim, tj. mistično jedinstvo, mistici postižu tako da određenim metodama i tehnikama dosižu dublju razinu vlastitog jastva. Određene prepreke uklanjaju meditacijom i askezom da bi se sjedinili s prapočelom. Nadnaravna mistika ne prihvaća ontološku istovjetnost između ljudske duše i Boga, već samo sličnost, jer je čovjek stvoren na sliku Božju, ali ne može imati i nema božansku narav. U nadnaravnoj se mistici mistično jedinstvo između duše i Boga ne postiže vlastitim naporom ili meditacijskom tehnikom, već u ljubavi ulivenom milošću, tj. mistik doživljava to mistično iskustvo kao nezasluženi dar od Boga koji je Osoba. Kršćansko mistično iskustvo nikako nije sjedinjenje s »božanskim energijama« koje prakticiraju sljedbenici nekih istočnih religija. Energije svemira nisu božanstvo. U svojoj Prvoj poslanici sv. Ivan kaže kršćanima: »Od Boga smo, a sav

24 A. Da Ripabottoni, *Otac Pio iz Pietrelcine*, str. 185.

25 Isto, str. 199.

je svijet pod Zlim«. (1 Iv 5, 19) Dakle svijet, a tako i energije svemira, mogu biti i u vlasti Zloga. Sjedinjenjem s njima osoba se nikako ne sjedinjuje s Božanstvom. U kršćanskom mističnom iskustvu se doživljava jedinstvo i sjedinjenost s osobnim Bogom, koji se kroz Bibliju objavio kao ljubav i milosrđe, što najviše dolazi do izražaja u djelima Isusa Krista, koji se objavio kao Onaj Koji Jest (usporedi npr. Iv 8, 58). Bog ni u jednoj religiji ne ide na križ da bi grešnom čovječanstvu bili oprosteni grijesi. Kršćanski mistik se sjedinjuje s takvim Bogom, odnosno sa samom Ljubavlju.

Kršćanska mistika ima (kao što je navedeno u poglavlju 1. 1) začetke u Ivanovoj i Pavlovoj novozavjetnoj teologiji. Po Tomi Akvinskom (13. st.) mistika je spoznaja Boga unutarnjim iskustvom, dok je za Henrika Suza (14. st.) mistično iskustvo svijest koja nadilazi redovito kršćansko iskustvo. U renesansno doba o mističnim iskustvima i životu u Bogu u Katoličkoj crkvi pišu sv. Terezija Avilska, sv. Ivan od Križa, sv. Ignacije Loyolski. Postoje i pojave koje su karakteristične isključivo za kršćanske mistike, kao npr. transverberacija, razmatranja i viđenja otajstva iz Isusova života, stigmatizacija. A jedan od najznačajnijih stigmatika jest upravo »Kristov cirenac« otac Pio iz Pietrelcine. Svetac iz Pietrelcine nije si sugerirao niti je želio biti stigmatik pedeset godina. Mnoge je patnje koje su mu donijele stigme nastojao sakriti. Molio je Gospodina da ga oslobodi toga stanja. Liječnici koji su obavili pregled oca Pia izjavili su da ne postoji prirodan uzrok stigmi, jer ozljede ili rane nastale prirodnim uzrokom moraju imati bar jedno obilježje takvih rana, koje bi se otkrilo liječničkim pregledom, te bi nakon otklanjanja uzroka trebali nestati i učinci. Naravne rane imale bi i svoj tijek zacjeljenja, stvarale bi smetnje pri funkcioniranju zglobova, imale bi sekrecije, a osoba bi nakon toliko gubitka krvi svakoga tjedna svakako trebala dobivati transfuziju. Također je potpuno neprirodno da se iz krvi koja izlazi iz rana osjeća poseban miris, koji je od davnina poznat kao jedna od mističnih pojava, a osjećao se u blizini mnogih svetaca. Liječnici su izjavili da se stigme ne mogu objasniti ljudskom znanošću. Budući da je stigmatizacija isključivo pojava u kršćanskih mistika, a uzrok joj nije prirodan, ostaje zaključiti da ga treba tražiti u Nadnaravnom čiji je vrhunski objavitelj Isus Krist.

Nepotrebno je ponovno nabrajati sve mistične pojave u životu oca Pia, već ću samo istaknuti kako su obilježja tih pojava upravo ono što obilježava kršćanske mistične pojave, a to su osobito prezir prema svemu što ne vodi približavanju i slavljenju Boga, neopisiva želja ugoditi Bogu, stalan rast u ljubavi prema Njemu i svemu stvorenome. A upravo ljubav prema Bogu je ono što osobu posvećuje.

Ako bi netko želio objasniti pojave u životu oca Pia uz pomoć pretpostavke koja je za današnje vrijeme dosta uobičajena, a to je da je riječ o osobi čiji se neuropatski ili čak psihopatski problemi manifestiraju na takav način, treba reći sljedeće: s o. Piom to nikako nije bio slučaj. Liječnici su utvrdili kako u njega nije postojala ni najmanja sklonost neuropatskim ili psihopatskim manifestacijama, već je ustanovljena savršena uravnoteženost njegovog živčanog sustava i sposobnosti njegova uma. Znanstveno su neobjašnjiva ozdravljenja po molitvi o. Pia, kao što je slučaj Geme di Giorgi koja je progledala i vidi bez zjenica, ili ozdravljenja

od raka u fazi kada su liječnici ustvrdili da osobi preostaje još najviše nekoliko tjedana života (kao u slučaju Wande Poltawske), te je nemoguće ozdraviti. Bez obzira što danas mnogi ljudi, a osobito znanstvenici, niječu postojanje pojava koje imaju izvor u nadnaravnome, takve pojave ipak postoje i svatko tko želi se može u to uvjeriti.

Mistične pojave nisu same sebi svrhom, već se događaju upravo radi dobra koja iz njih proizlaze. Svetac i mistik iz Pietrelcine, Kristov cirenac, širio je među ljude ljubav prema Bogu i svemu stvorenome. Bog kroz njegov život i čudesna ozdravljenja te obraćenja koja su se događala po njegovim molitvama objavljuje još jednom svoju neizmjernu ljubav prema ljudima.

PADRE PIO OF PIETRELCINO MYSTIC OF THE 20TH CENTURY

Henrieta Zajec

Summary

Mystical experiences are for the human mind an incomprehensible reality. The origins of Christian mysticism are to be found in the theologies of Saint John and Saint Paul. This article deals with one of the greatest mystics in Christendom, Padre Pio of Pietrelcino. The first section deals with mysticism in general, that is, with the features of natural mysticism, supernatural mysticism and of the three most fundamental types of Christian mysticism: apostolic, affective and speculative mysticism. The second section is devoted to Padre Pio of Pietrelcino, and here the author offers an explanation based on testimonials and doctors' reports as to why the mystical phenomena which occurred in his life have their source in the Supernatural. Today, unfortunately, many teachers of psychology claim that mystics are persons whose neuropathic or psychopathic problems are manifested through stigmata, ecstatic states and the like. The doctors who studied Padre Pio's case have excluded the possibility of any type of insufficiency on the psychological level and they have concluded that the phenomena occurring in Padre Pio's life cannot be explained scientifically: their cause should be sought in the sphere of the Supernatural with no fear of the possibility of deviation from the truth.